

Rahapeliuottojen alenemiseen valmistautuminen, ratkaisuvaihtoehdot

Respondent:

-

Response on:

18.03.2021, 12.32 - 18.03.2021, 12.34

1. Vastaajan tiedot *

Etunimi	Miia
Sukunimi	Hänninen
Sähköposti	mii.hanninen@vslj.fi
Organisaatio	Varsinais-Suomen Lastensuojelujärjestöt ry

2. Mitä seuraavista työryhmän ratkaisuvaihtoehdoista pidätte toimivimpana?(vaihtoehdot esitetty laajemmin liitteenä olevan raportin luvussa 5, s. 90) *

Osittaisuudistus

3. Perustelut valittuun ratkaisuvaihtoehtoon

Varsinais-Suomen Lastensuojelujärjestöjen näkemyksen mukaan osittaisuudistus, joka valmistellaan huolellisesti ja järjestöt mukaan ottaen on näistä vaihtoehdoista järjestöjen kannalta kannatettavin. Uudistuksen valmistelussa tulee huomioida rahoituksen pitkäjänteisyys ja ennakoitavuus, alueellisten ja pienten toimijoiden elinvoimaisuus ja kansalaisjärjestöjen rooli demokratian kannalta. □

Osittaisuudistus tulee näkemyksemme mukaan toteuttaa niin, että kuntien ja valtion vastuulle kuuluvat lakisääteiset tehtäväkokonaisuudet siirretään rahapeliuotoilla rahoitettavasta osuudesta valtion budjetista katettavaksi. Valtion ja kuntien lakisääteisten palvelujen osuutta on tarkasteltu STEA-avustusten osalta STM:n Owl Group Oy:ltä tilaamassa selvityksessä vuonna 2018. Selvityksen mukaan STEA:n järjestöavustuksista kohdentui 25–30 % eli noin 100 miljoonaa vuonna 2017 toimintoihin, joiden voidaan katsoa kuuluvan lakisääteisesti valtion tai kuntien maksettavaksi. □

Kokonaisuudistus voisi myös olla mahdollinen vaihtoehto, jos valtion budjetin kehyksiä kasvatettaisiin muutoksen yhteydessä esimerkiksi vuoden 2019 Veikkauksen tuloutuksen tason mukaisesti eikä arvioidun lähivuosien tuloutuksen tason mukaisesti. Valtion budjettikehykseen sisällytettävä rahoitus olisi kuitenkin altis poliittisille suhdanteille ja järjestöjen rahoituksesta jäisi puuttumaan työryhmänkin tärkeänä pitämä pitkäjänteisyys ja ennustettavuus, minkä vuoksi pidämme osittaisuudistusta parempana vaihtoehtona. □

Kolmannessa vaihtoehdossa sote-järjestöjen rahoitus laskisi todellisuudessa jopa n. 50 %, mikä olisi todella dramaattinen muutos nykytilanteeseen. Jos STEA:n viime vuosina jakama n. 360 miljoonan kokonaissumma laskee 240 miljoonaan, josta n. 100 miljoonaa on sidottu palveluihin, joita ei voi leikata, kansalaistoimintaa tekevien sote-järjestöjen avustusta leikattaisiin käytännössä n. 260 miljoonasta n. 140 miljoonaan. □

Ratkaisussa tulee huomioida järjestöjen poikkeuksellisen suuri merkitys osana suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja ennaltaehkäisevä työ ovat pitkälti järjestöjen varassa. Sote-järjestöt kehittävät ketterästi uusia tuen muotoja ihmisten uusiin tarpeisiin ja palvelujen katvealueisiin. Järjestöjen toimintaedellytykset on turvattava valittavasta mallista riippumatta. Erityisesti pitkäjänteinen ja ennakoitava yleisavustustyypinen rahoitus mahdollistaa järjestöjen työn jatkuvuuden. □

Alueellinen tasapuolisuus ei saa vaarantua uudistuksen seurauksena. Se, että hakija määrittää jonkun alueen

kuuluvan hankkeen toiminta-alueeseen ei vielä tarkoita, että siellä on todellisuudessa aktiivista toimintaa. Kun avustus myönnetään suoraan alueelliselle toimijalle tai avustusta ohjataan alueelliselle toimijalle siirtosopimuksella, varmistetaan käytännössä pitkäjänteisen toiminnan toteutuminen alueella. Suurten leikkauspaineiden alla syntyy erityinen huoli keskittämisestä ja pienempien paikallisten toimijoiden mahdollisuuksista saada rahoitusta jatkossa. □

Kansalaisjärjestöt eivät ole vain palveluntuottajia, vaan niillä on keskeinen rooli demokratian ylläpitäjinä. Avustusten läheisempi kytkös poliittiseen päätöksentekoon ei saa vaarantaa järjestöjen autonomiaa. Osittaisuudistusvaihtoehto turvaa parhaiten järjestöjen mahdollisuuden toimia kansalaisten perusoikeuksien toteutumisen vahtikoirina. Lisäksi on tärkeää, että tarkan valmistelutyön lopputuloksena päätetty jakosuhte edunsaajien kesken ei ole muutoksen kohteena, kun niin moni vakiintunut asia □
on nyt muutoksessa. □

Työryhmän raportissa nostetaan myös esiin, että kansalaisjärjestöjen omia rahoitusmahdollisuuksia tulee kehittää. Korkeakouluille tehtyjen verohelpotuksien laajentamista myös kansalaisjärjestöihin olisi hyvä valmistella. Jos järjestöt pystyvät aikaansaamaan omavarainhankintaa, se ei saisi tarkoittaa suhteellisesti isompaa vähennystä STEA-avustuksissa, sillä silloin kannustin nähdä vaivaa varainhankinnan eteen häviää. □

Lähivuosien avustustaso on kriittinen asia riippumatta mallista. Turvattu siirtymäaika olisi tarpeen, kun samaan aikaan rakennetaan hyvinvointialueita, joiden rooli sote-järjestöjen kumppanina tulevaisuudessa ei ole vielä selkeä. Siksi tarvitaan noin viiden vuoden varmistettu siirtymäkausi, jonka aikana voidaan selkeyttää valtion/hyvinvointialueiden/kuntien roolia sote-järjestöjen kumppaneina. Uudistus tulee toteuttaa niin, että varsinaisessa toiminnassa ei synny katkoksia. Vähintään siirtymävaiheen vuosien 2022 ja 2023 rahoituksen kompensatio on turvattava.